

У тогочасній Греції не стояло на місці й поступово розвивалось парфумерне виробництво, яке набирало надзвичайної швидкості. Щодо косметики, гречанки користувалися воском, рум'янами із рослин, підфарбовували щоки та натирали білилами обличчя, щоб шкіра виглядала білішою, як того вимагала мода, користувалися розтертою в порошок крейдою, для підводки очей брали чорну фарбу, помади та пудру. Жінки з достатком могли собі дозволити щодня приймати ванну, також не забували й про тіло, яке зволожували пахучою олією. У гардеробі аристократок були красиво оздоблені ручні дзеркала, доповненнями до костюму служили віяла та парасольки від сонця з полотна, а пізніше з шовку. Також там було високо розвинене ювелірне мистецтво, представлене в жіночому костюмі металевим литтям, філігранню, гравіюванням. Це – сережки, намиста, камеї, пряжки, браслети, перстні, пояси з дорогоцінних металів, шпильки із золота та слонової кістки, діадеми із золота або срібла з дорогоцінними каменями і карбованим візерунком орнаменту. Різноманітні види прикрас свідчать не тільки про витончений смак, але й про технічну зрілість тієї епохи.

Найпопулярнішим взуттям древніх греків були сандалі іподіматі (підшви зі шкіри або пробки, які кріпилися за допомогою одного або двох ремінців, зкріплені на верхній частині ступні). Також носили м'які туфлі та півчобітки (персікаї). Ендромідами називалися шкіряні чоботи вершників і мисливців. Вони були відкриті з боків і затягувалися за допомогою ремнів. Часто вершники носили чоботи з відворотом. Крім того, греки також носили кріпиди з підшвами зі шкіряною частиною, яка охоплює частину стопи і гомілку. Цей вид взуття користувався популярністю у військових, мисливців та піші мандрівників.

Отже, вбрання давніх греків відображає все культурне багатство, рівень розвитку народу, прагнення до культурного самовираження. Вбрання характеризується їхнім розумінням естетного ідеалу зовнішнього образу людини, вдалим підкресленням внутрішнього світу, елегантністю, простотою, наявністю лише найважливіших деталей в образі, що вкотре показує нам їх смак у баченні прекрасного. Зробивши порівняння сьогодення з тим часом, можемо засвідчити, що естетичні смаки греків відобразилися і нашій культурі. Знамениті дизайнери створюють свої нові образи, надихаючись давньогрецьким стилем.

Література

1. Алексинский Д. П. Еще раз о «героической нагоде» / Д. П. Алексинский // Исседон: альманах по древней истории и культуре. – Екатеринбург, 2003. – Т. II. – С. 45–53.
2. Мерцалова М. Н. История костюма / М. Мерцалова. – Москва : Искусство, 1972. – 354 с.
3. Гиро П. Частная и общественная жизнь греков / П. Гиро. – Режим доступа: <http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1262396059>.

Наукові керівники: д.і.н., проф. Силка О. З., Синявська Л. І.

Сіренченко А. С.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ЖИТТЯ ТА ТВОРЧІСТЬ АЛЬФОНСА МУХИ

Альфонс Марія Муха – чеський живописець, декоратор, ілюстратор, ювелірний дизайнер – вважається одним з найвідоміших представників стилю модерн, що набув розквіту в Європі в кінці XIX – початку XX століть. Його роботи зберігаються в багатьох музеях світу. Саме Муха, так само як і Тулуз-Лотрек, підняв рівень плакатного живопису до масштабних живописних полотен. Майстер виробив власний стиль, який так і назвали «стиль Мухи» [4,12].

Альфонс Муха народився в родині дрібного чиновника Ондreja Мухи в містечку Іванчицев, неподалік біля Брно. Мати Альфонса, Амалія, була дочкою заможного мельника. В 1871 році Альфонс вступив до гімназії, а закінчивши її, намагався вступити до Академії мистецтв, але проваливши вступні іспити, він повернувся додому.

Вже в ранній юності Альфонс Муха показав себе достатньо творчою людиною: він влаштував аматорські спектаклі, малював декорації, афіші, запрошення. В цей же час він пише свою першу роботу – акварель «Жанна д'Арк на вогнищі» [1,28].

В 1879 році молодого художника нарешті помітили. Муху запросили в Відень в художню майстерню «Каутський-Бріюши-Бургхардт», де він почав працювати над створенням театральних декорацій. Але страшна пожежа, що спалила всі його роботи змусила переїхати в маленьке містечко Мікулів, де він займався прикрашанням замків та палаців. Там його знайшов місцевий меценат, який заплатив за навчання в Академії витончених мистецтв. Там він, навіть, став головою асоціації слов'янських художників.

В 1887 році він продовжив навчання в найвідоміших художніх школах того часу, але період спокою був недовгим. В цьому ж році помирає меценат, що оплачував його навчання. З цього часу йому довелося заробляти собі на життя самотужки створенням рекламних плакатів, афіш, календарів, меню в ресторанах та візитівок [1,32].

Цей час був важким для Альфонса, хоча були й вдалі дні. Наприклад, в 1892 році Муха ілюстрував багатотомник «Сцени та епізоди з історії Німеччини» Шарля Сеньобоса. Це був цікавий досвід, художник багато дізнався про історію не тільки Німеччини, а й Європи в цілому. Пізніше, ці знання йому знадобилися при роботі над одним з масштабних проектів – «Слов'янський епос».

Черговий поворот долі відбувся в 1894 році. Напередодні Різдва Альфонс отримав, начебто, звичайне замовлення – Муха повинен був створити афішу для прем'єри «Жисмонда». Саме ця афіша перетворила Альфонса Муху ледь не на найпопулярнішого художника Парижу: публіка була в захваті, дійшло до того, що люди зривали афіші зі стін.

Наступні шість років були для Мухи досить плідними: з-під пензля майстра вийшла велика кількість афіш до найкращих спектаклів. Найвідоміші з них були «Дама з камеліями», «Медея», «Самаритянка», «Туга», «Гамлет».

В ті роки Альфонс Муха набув популярності і як дизайнер етикеток для різних товарів – від продуктів харчування до сірників. Окрім цього, він також став відомим як дизайнер ювелірних прикрас та інтер'єру. У певний період Муха співпрацював з ювеліром Жоржем Фуке, і в результаті цієї співпраці з'явилися дивовижні прикраси, які були признані зразками ювелірного мистецтва стилю ар-нуво [3,22].

Альфонс Муха створив серію панно, які не втратили своєї популярності і в наші дні: «Пори року», «Квіти», «Дерева», «Місяці», «Зірки» та інші. Вони до сих пір тиражуються у вигляді арт-постерів, їх копіюють та намагаються повторити. А вся справа в тому, що чеському майстру вдалося створити власний, воістину незвичайний стиль. Центром композиції в його картинах, зазвичай, є молода, квітуча, наповнена силою жінка. Особливу увагу художник приділяє волоссю, яке він змальовує достатньо пишним, довгим та блискучим. Довкола жінки море трав та квітів, які досить детально промальовані. На більшості картин ми можемо побачити оригінальні рамки, прикрашені вигадливим орнаментом, що нагадують думки про арабський Схід та Візантію.

В 1896 році Муха створює одну з найвідоміших своїх робіт – календар, який отримав назву «Зодіак». Пізніше, художник відливаючи з бронзи, срібла і золота скульптуру «Природа», яку він збирався експонувати на Всесвітній виставці 1900 року в Парижі, в багатьох моментах орієнтується на образ красуні з календаря [5, 159].

В 1906 р. почався новий період в житті чеського майстра Альфонса Мухи: він одружився на своїй учениці Марії Хитиловій. Марія народила художникові двох дітей – Ярославу і сина Їржі. Згодом, Муха отримав запрошення на співпрацю від Американське товариство ілюстраторів і переїхав до США, де працював до 1910 року. Там він викладав в Чиказькому інституті мистецтв, а в 1908 році створив декорації для Німецького театру в Нью-Йорку. Але, над Мухою переважає почуття суму за батьківщиною, Америка здається йому чужою і він повертається до Чехії.

Приїхавши додому, Альфонс одразу почав втілювати в життя свій давній план. Проект, що задумувався автором, був настільки масштабним, що йому допомагало майже все село. Він

хотів розписати замок Збірог, що знаходиться між Пльзенем і Прагою. На цю роботу Муха витратив вісімнадцять років. Протягом цього часу художник створював двадцять монументальних полотен, що зображували переломні моменти в історії слов'янських народів, починаючи з давніх часів і закінчуючи ХІХ століттям.

В 1918 році на карті світу з'явилася нова країна – незалежна Чехословаччина. Звісно, такий талановитий художник як Альфонс Муха не міг залишитись осторонь. Саме йому належать зразки перших банкнот і поштових марок молодій державі. Створив він і один з численних варіантів чехословацького герба, працював над оформленням урядових бланків і поштових конвертів [4, 38].

В 1920 році разом зі скульптором Войтеком Сушардою Альфонс Муха працював над інтер'єрами пражського собору Святого Віта – декорував нові вікна в північній частині нефу. В 1928 році Альфонс Муха подарував Празі полотна з серії «Слов'янський епос». Після війни картини перевезли до замку міста Моравський Крумлов, де їх можна побачити і зараз [2, 69].

В роки Другої Світової війни Альфонс Муха був зарахований до ворогів Третього рейху, незважаючи на великий вклад в німецьку культуру. Після окупації Праги в березні 1939 року Муху декілька разів заарештовували. Нескінченний страх згубно впливав на здоров'я вже немолодого художника. Врешті-решт він захворів пневмонією і скоро помер. Похоронили великого майстра на Вишеградському кладовищі.

Пражани досі з ніжністю згадують про свого великого співвітчизника і повагою ставляться до його спадщини. В музеях міста завжди можна знайти безліч картин Альфонса Мухи. Втім, всі музеї світу бажать бачити його роботи в своїх колекціях [3, 66].

Список використаних джерел та літератури

1. Моисеева Н. А. Великие художники мира. Альфонс Муха / Н. А. Моисеева – М.: Рипол Классик, 2014. – 42.
2. Ульмер Р. Альфонс Муха 1860-1939: Мастер ар нуво / Р. Ульмер – Кёльн-Москва: Taschen / Арт-Родник, 2002. - 97 с.
3. Тумакова И. Альфонс Муха / Ирина Тумакова, Мария Филиппова – Москва: МАГМА, 2005. – 80.
4. Астахов А. Ю. Альфонс Муха. Шедевры модерна / А. Ю. Астахов – М. : Белый город, 2019. – 64.
5. Виноградова Е.К. Альфонс Муха и чешский плакат / Е. К. Виноградова // Графика и проблемы чешского искусства. – М.: Наука, 1975. – С. 179.

Науковий керівник: к. і. н., доцент Захарченко М. В.

Скитиба І. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФАКТОРИ, ЯКІ ОБУМОВИЛИ СТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Актуальність теми. Європейський Союз є унікальним явищем у системі сучасних міжнародних відносин, оскільки народи і держави, які входять до його складу, знайшли найефективніші шляхи та механізми гармонійного поєднання національних, міждержавних та спільних інтересів в усіх сферах суспільного життя. Вагоме місце в історії розвитку європейської інтеграції займають значні демократичні проекти про заснування об'єднання Європи, які починають з'являтися у ХІХ ст., однак почали впроваджуватися здебільшого у ХХ ст. Саме демократичні ініціативи європейських громадських рухів у період з 1924 р. по 1950 р. сприяли впровадженню у свідомість європейців думки про створення на добровільних засадах єдиного Європу.

Мета статті: дослідити передумови створення потужного регіонального об'єднання – Європейського Союзу.

Огляд використаної літератури. Дана тема досить ґрунтовно досліджена в праці Яковюк І. В. «Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу», де розглянуто історію виникнення та розвитку інтеграційних процесів в Європі. Також дана тема всебічно досліджена в праці «Міжнародні відносини та зовнішня політика України», де